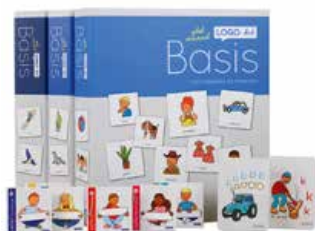

KLANK VOOR KLANK, WOORD VOOR WOORD LOGO-ART BASIS

Bespreking: Nele Baudonck en Ingrid Herreman

**Klank voor klank,
Woord voor woord**
Uitgeverij Baert
ISBN: 978-94-92529-03-9
Prijs: 295 euro

LOGO-Art Basis
Uitgeverij Logo-Art
ISBN: 978-94-91709-02-9
Prijs: 449 euro
(mogelijk via maandelijkse
betalingen)

We bespreken de twee recent uitgegeven programma's voor spraakklankstoornissen: Klank voor klank, Woord voor woord en LOGO-Art Basis. Beide programma's bieden een schat aan materiaal.

Klank voor klank, Woord voor woord is het allernieuwste product van IdeaLogo, de ontwerpers van de themaboeken van Suus en Luuk. Deze figuurtjes verschijnen doorheen het programma, wat jonge kinderen erg aanspreekt. LOGO-Art Basis is de vernieuwde versie van het vroegere LOGO-Art Basisprogramma. Het bevat de in de praktijk effectief gebleken elementen van het Basisprogramma en werd aangepast en sterk uitgebreid. We overlopen een aantal eigenschappen die deze twee verschillende uitgaven gemeen hebben en belichten ook verschilpunten. Zo kan iedere logopedist zelf uitmaken welk programma voor zijn patiënten het best geschikt is.

Men kan beide programma's in de eerste plaats heel goed en ruim gebruiken in de logopedische therapie bij kinderen met spraakklankproblemen en -stoornissen van fonetische of fonologische aard, bij SOD, dysartrie en andere. Ze zijn daarnaast ook inzetbaar bij therapie voor lees- en spellingsproblemen en taalproblemen. De uitgebreide woordenlijsten van LOGO-Art Basis kunnen zelfs ook voor adolescenten of volwassenen worden gebruikt.

Beide programma's werden bedacht en samengesteld door Nederlandse collega's. Je merkt dat over deze programma's goed werd nagedacht door logopedisten met veel praktische ervaring. In vergelijking met vroegere 'articulatieprogramma's' zijn ze veel ruimer en werden ze in een modern jasje gestoken, waardoor ze heel aan-

trekkelijk ogen. Nieuw is dat er ook met gekleurd prentmateriaal wordt gewerkt.

Bij Klank voor klank herkennen we de typische duidelijke tekeningen met een dikkere rand van logopediste Diana Baarda. De illustraties van LOGO-Art Basis zijn van de hand van de illustratrice Nancy Kers.

Beide programma's bestaan uit drie ringmappen op A4-formaat, rijkelijk gevuld met prentmateriaal, waarvan in één ringmap de klinkers werden uitgewerkt en in twee andere ringmappen de medeklinkers. In een korte handleiding verduidelijken ze hoe ze opgebouwd zijn en hoe ze gebruikt kunnen worden. Veel spelideeën worden gegeven. LOGO-Art geeft dit mee op enkele bladen die tot de eerste ringmap behoren. IdeaLogo van Klank voor klank doet dit in een apart boekje, 'Informatieboek Spraak'. Hierin staan ook eenvoudige en duidelijke schema's te gebruiken met de patiënt en in ouderbegeleiding: klinkerdriehoek, doorsnede mondgebied met aanduiding van articulatieplaats van de consonanten, naast informatie en tips voor de ouders in zeven talen. Een handig behandeloverzicht consonanten wordt ook aangereikt waarop de therapeut kan aanduiden voor hoeveel procent een bepaalde klank gekend is. Het team van IdeaLogo organiseert bovendien regelmatig een Suus en Luuk-dag rond spraakproblemen en het gebruik van Klank voor klank, Woord voor woord hierbij.

Per klank wordt bij beide programma's telkens eerst een groot grafeem aangeboden, waar men met de vinger kan overgaan. Bij Klank voor klank werd aan dit grafeem een detail toegevoegd dat de uitspraak van die klank suggereert (zie linkse figuur: de p die pitjes spuwt ... p p p). We moeten er rekening mee houden dat het letterbeeld hierdoor een beetje wordt vervormd, wat bij sommige kinderen het verwerven van de juiste letterkennis bemoeilijkt en bij anderen dit net stimuleert. LOGO-Art heeft hetzelfde idee op een andere manier uitgewerkt. Ze kozen per consonant een beeld dat de spraakklank visueel ondersteunt (zie rechtse figuur: de popcorn popt en springt uit de pan: p p p). Rond of boven de tekening staat het grafeem een aantal keer. Op de achterzijde staat hetzelfde in zwart-wit. Op kleine kaarten die in de vroeger uitgegeven box 'LOGO-Art Articulatiekaarten' passen, worden deze tekeningen nog eens weergegeven. Deze kaarten kunnen in combinatie met de dubbele brievenbus van LOGO-Art worden gebruikt om discriminatieoefeningen te doen.

Algemene informatie

Klank voor klank,
Woord voor woord

LOGO-Art Basis

Bij Klank voor klank, Woord voor woord volgt dan een blad waarmee men op klankniveau motorisch leren aan de hand van 'de drill-methode' zou kunnen toepassen. We vinden het belangrijk dat de logopedist op basis van wetenschappelijke kennis uitmaakt bij welke stoornissen motorisch leren effectief is. De logopedist dient ook te bekijken of men best op klank-, syllabisch of woordniveau start.

Klank voor klank,
Woord voor woord

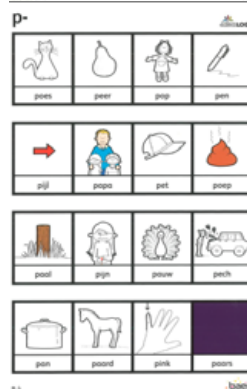

LOGO-Art Basis

Per klank werden woorden geselecteerd en prenten voorzien met de doelklank in initiale, finale en mediale positie alsook in clusters. Er werd telkens een groot aanbod voorzien van korte eenvoudige woorden met verschillende klinkers. Zelfstandige naamwoorden werden voornamelijk opgenomen. Werkwoorden en andere woordsoorten komen in mindere mate voor. Voor de woordkeuze baseerde men zich op de 'Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters' (BAK). LOGO-Art verwijst vrij opvallend in het prentje naar de leeftijd waarin die woordenschat beheerst zou zijn. Ze zetten de prentjes in de volgorde volgens verwervingsvolgorde van woordenschat en daarbinnen op articulatorische ontwikkeling. Voor ons lijkt het niet nodig om zo precies rekening te houden met de verwervingsvolgorde van woordenschat. Bij de therapievoorbereiding van spraakklanktraining vinden we deze

volgorde zelfs wat onhandig omdat we vaak eerst met de éénlettergrepige woorden willen trainen en nu hierdoor meer bladen moeten kopiëren om er die woordjes uit te halen. In beide programma's komen maar enkele typisch Nederlandse woorden voor zoals 'doei', 'poep', 'jonassen', zodat ze ook goed bruikbaar zijn in Vlaanderen.

Met de huidige wetenschap rond het belang van veelvuldige blootstelling aan het schriftbeeld op reeds jonge leeftijd, juichen we het toe dat het woord in duidelijk lettertype onder ieder prentje staat. Beide programma's voorzien afdekstroken of sjablonen om de woorden, indien gewenst, te bedekken. Bij Klank voor klank, Woord voor woord zijn per klank de eerste zes eenvoudige woorden per positie gekleurd en vrij groot weergegeven tegenover een gekleurde achtergrond, wat heel duidelijk is en kleuters erg aanspreekt. Op de volgende pagina worden deze zes prentjes verkleind en meestal zonder kleur hernomen, naast nog tien andere prentjes. Bij LOGO-Art Basis krijg je steeds twaalf gekleurde prenten en op de volgende pagina dezelfde prenten in zwart-wit.

Klank voor klank,
Woord voor woord

LOGO-Art Basis

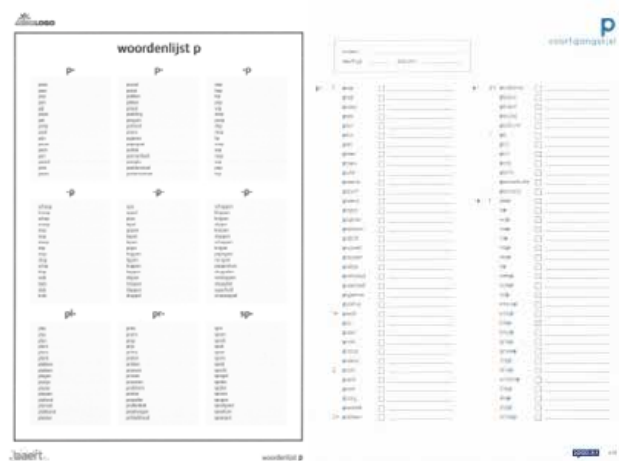
Algemene informatie

Bij het LOGO-Art-programma zit materiaal om oefenboekjes specifiek per kind te maken.

LOGO-Art besteedde extra aandacht aan het selecteren en groeperen van de prenten in functie van het gebruik bij training van lezen en spelling. Zo zetten ze bijvoorbeeld bij -t finaal op één blad al de woorden die men met eind-t schrijft en op een ander blad die woorden die men met eind-d schrijft.

In beide programma's zijn voor elke klank woordenlijsten voorzien die de mogelijkheid geven om goed te kunnen evalueren. Bij LOGO-Art Basis zitten achteraan in het programma bovendien nog meer uitgebreide woordenlijsten die te gebruiken zijn in therapie met adolescenten en volwassenen, ook voor spraakafzien en liplezen.

Klank voor klank,
Woord voor woord

LOGO-Art Basis

Klank voor klank, Woord voor woord voorziet vertelplaten zodat de doelklank naast woordniveau ook in zinsdelen, op zinsniveau en in spontane spraak kan worden inge oefend om transfer te bevorderen. Naast situatieplaten die in gekleurde en zwart-wit versie bestaan, zijn er ook de vertelplaten 'Zeggen en Leggen' waarbij de doelwoorden in een balk bovenaan worden afgebeeld. Deze kunnen ingekleurd en uitgeknipt worden en dan op de situatieplaat gelegd worden. In de handleiding staan heel wat bruikbare suggesties voor leuke oefen-activiteiten met deze platen.

Beide programma's bieden prachtig materiaal dat zeer goed bruikbaar is in de logopedische praktijk. We hadden het nog beter gevonden, moest dit digitaal uitgegeven zijn, dan konden we zelf onze bladen specifiek per kind of stoornis samenstellen om af te printen. Als je nu enkele oefenwoorden van een blad een aantal keer nodig hebt, moet je steeds heel het blad kopiëren. Als we Metaphontherapie willen doen, moeten we de minimale paren uit verschillende bladen halen.

Op het eerste zicht lijkt het dat beide programma's voor fonetische therapie samengesteld zijn. In de handleidingen wordt echter duidelijk beschreven dat ze zeker ook voor fonologische therapie kunnen worden gebruikt, wat positief is daar het grootste deel van de spraakklankstoornissen fonologisch van aard is. Informatie en spelideeën voor fonologische therapie worden gegeven. Ook kan dit materiaal ingezet worden in het kader van motorisch leren. Het is een grote data-bank waar de logopedist creatief mee aan de slag kan door prentjes te vermenigvuldigen en te verknippen voor speelse oefeningen. Het blijft de verantwoordelijkheid van de logopedist om de meest efficiënte behandeling per stoornis uit te voeren, wat met dit materiaal zeker mogelijk is.